Arto Sutinen

19.1.2023

Eduskunnan valtiovarainkunnan verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Viite: Asiantuntijalausunnon lausuntopyyntö koskien hallituksen esitystä (HE 320/2022 vp) eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi

SAVON VOMA OYJ:N ASIANTUNTIJALAUSUNTO KOSKIEN HE 320/2022 VP SÄHKÖALAN JA FOSSIILISTEN POLTTOAINEIDEN ALAN VÄLIAIKAISIA VOITTOVEROJA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Savon Voima Oyj kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä.

Savon Voima -konsernin muodostavat emoyhtiö Savon Voima Oyj sekä sen tytäryhtiöt Savon Voima Verkko Oy ja Itä-Suomen Biomassa Oy. Savon Voima on kokonaan toimialueensa 20 kunnan omistama konserni. Savon Voima -konsernin liiketoimintaa ovat kaukolämmön tuotanto ja jakelu, sähköntuotanto, sähkönsiirto ja verkkopalvelut sekä energia-alan muille toimijoille tarjottavat asiakaspalvelu- ja laskutusratkaisut. Lisäksi Savon Voima Oyj omistaa merkittävät osuudet sähkön vähittäismyyntiyhtiö Väre Oy:ssä (omistusosuus 46,2 %), Kymppivoima Oy:ssä ja Varkauden Aluelämpö Oy:ssä.

Tuotamme ja myymme kaukolämpöä 21 kaukolämpöverkon alueella. Tuotamme sähköä 11 omassa vesivoimalaitoksessa sekä kolmessa vastapainevoimalaitoksessa Joensuussa, Iisalmessa ja Pieksämäellä. Lisäksi olemme Kymppivoima Oy:n kautta omistettujen tuotanto-osuuksien kautta mukana useissa muissa sähköntuotantolaitoksissa, kuten esimerkiksi Olkiluodon 1-3 ydinvoimalat ja vuoden 2024 lopulla valmistuva, Suomen suurin maatuulivoimapuisto Lestijärvellä.

Savon Voima Verkko Oy vastaa noin 118 000 kotitalouden ja yrityksen sähkön siirrosta ja muista verkkopalveluista Pohjois-Savon ja osin Etelä-Savon sekä Keski-Suomen alueella. Sähköverkkoa on yli 27 000 kilometriä, noin 230 metriä asiakasta kohden.

Savon Voima -konserni panostaa suomalaiseen hyvinvointiin investoimalla vuositasolla keskimäärin noin 60 miljoonaa euroa sähkö- ja kaukolämpöverkostojen sekä kaukolämmön ja sähköntuotannon rakentamiseen, ylläpitoon ja kehittämiseen.

YHTEENVETO

Savon Voiman lausunto keskittyy vain hallituksen esityksen sähköalan yritysten väliaikaista voittoverotusta koskeviin säännöksiin ja niiden perusteluihin, koska Savon Voimalla ei ole lakiehdotuksen tarkoittamaa fossiilisten polttoaineiden tuotanto- tai jalostusliiketoimintaa.

Savon Voima pitää hyvänä, että hallituksen esityksen lakiehdotuksen sisällössä on otettu huomioon aiemmalla lausuntokierroksella esille nostettuja, kriittisiäkin näkemyksiä. Hallituksen esityksessä selkeitä parannuksia lakiluonnosvaiheeseen on muun muassa se, että sellaiset sähkön vähittäismyyjät, jotka eivät voi oman tuotannon puuttumisen vuoksi hyötyä kohonneista sähkömarkkinahinnoista, on rajattu lain soveltamisalan ulkopuolelle, ja että verotasoa lievennettiin hieman siten että omalle pääomalle laskettavaa verovapaan osuuden tuottorajaa nostettiin viidestä kymmeneen prosenttiin. Pidämme myös sinällään hyvänä tavoitteena, että sähkönhinnan nousun vaikutuksia vaikeimmassa asemassa oleville kotitalouksille ja yrityksille

pyritään valtion toimilla lieventämään. Valittujen keinojen pitäisi kuitenkin olla sellaisia, että ne kannustavat vähentämään energiankulutusta, ja että ne eivät aseta suomalaisia sähkömarkkinatoimijoita verrokkimaiden toimijoita heikompaan asemaan, ja että ne kannustavat lisäämään investointeja sähköntuotantoon ja vihreän siirtymän toteuttamiseen.

Lakiehdotukseen sisältyy mielestämme edellä lueteltuihin, energiakriisin ratkaisemisen kannalta keskeisiin tavoitteisiin nähden merkittäviä ongelmia. Hallituksen esityksessä valitut kansalliset ratkaisut ovat liian voimakkaita sekä väärin kohdennettuja suhteessa EU-asetuksen tavoittelemiin ja hallituksen esitykseenkin kirjattuihin alkuperäisiin kansallisiin päämääriin nähden. Lakiehdotus on EU-asetusta merkittävästi ankarampi veronalaisen voiton määrittämisen, verotason ja soveltamisajan suhteen. Esitetyssä muodossa lakiehdotus johtaa muidenkin kuin korkeista sähkönhinnoista johtuvien, niin sanottujen ylisuurten voittojen merkittävään verottamiseen. Käytännössä vero kohdistuu kaikkiin sähköliiketoiminnasta mahdollisesti kertyviin voittoihin riippumatta siitä, millä hinnalla sähköntuottaja on riskienhallinnan kannalta perustellut ennakoivat hintakiinnitykset huomioiden tuotantoaan markkinoille tosiasiallisesti myynyt. Lakiesityksen ajallisen ja sisällöllisen soveltamisalan merkittävät laajennukset EU-asetukseen nähden vaarantavat suomalaisten sähkönmarkkinatoimijoiden kilpailukyvyn suhteessa muiden maiden ja erityisesti pohjoismaisiin sähkömarkkinatoimijoihin nähden. Soveltamisalan kiristykset myös merkittävällä tavalla heikentävät Suomen houkuttelevuutta energia-alan ja vihreän siirtymän kannalta välttämättömien investointien kohdemaana.

Lakiehdotus on valmisteltu hyvin nopealla aikataululla. Vaikutusten arviointi on jäänyt suppeaksi, eikä esimerkiksi esitettyjä arvioita uuden veron vähäisestä vaikutuksesta investointeihin ole juuri perusteltu. Mielestämme on keskeistä, että näin merkittävä uusi säädös olisi huolellisesti valmisteltu, että ehdotetun lain ajallinen ja sisällöllinen soveltamisala tarkasti harkittu ja että sen oletettavat vaikutukset asianmukaisesti analysoitu. Esitetyn kaltaiset äkkinäiset ja pikaisesti valmistellut veronkiristykset ovat sekä verojärjestelmän ennustettavuuden että Suomen investointi-ilmapiirin kannalta hyvin ongelmallisia.

Koska hallituksen esityksen mukainen säädösehdotus poikkeaa perustavalla tavalla EU-asetuksen mukaisista, sähkön tuottokattoon perustuvista säännöksistä ja sellaisenaan johtaa EU-asetuksesta merkittävästi poikkeavaan lopputulokseen, lakiehdotus ei käytännössä pane täytäntöön EU-asetusta vaan sivuuttaa sen täysin erilaisen kansallisen mallin tieltä. Siten lakiehdotuksen suhdetta EU-asetukseen ja perustuslakiin sekä sen säätämisjärjestystä on nähdäksemme tarkasteltava uudelleen.

Yleisesti vielä muistutamme, että energiakriisissä on kyse Ukrainan sodasta ja sen seurauksena asetettujen pakotteiden aiheuttamasta kysynnän ja tarjonnan epätasapainosta energiamarkkinoilla. Energiayhtiöt eivät omilla toimillaan ole käsillä olevaa tilannetta aiheuttaneet.

TAUSTAA

Hallituksen esityksen tarkoituksena on kansallisesti panna täytäntöön 6.10.2022 annettu Euroopan unionin neuvoston asetus (EU) 2022/1854 korkeisiin energiahintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä (jäljempänä *EU-asetus*) sitä täydentäen ja täsmentäen.

EU-asetuksen yksi tärkeimmistä tavoitteista on vähentää korkeista energianhinnoista kuluttajille aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia pyrkimällä puuttumaan tietyille energiamarkkinatoimijoille poikkeuksellisen korkeista hinnoista syntyneisiin merkittävän korkeisiin tuottoihin, jotka eivät johdu yritysten omista ylimääräisistä panoksista tai investoinneista, uudelleenjakamalla kyseisiä tuottoja korkeista energianhinnoista kärsivien kuluttajien eduksi. EU-asetuksella kuitenkin pyritään myös turvaamaan energian sisämarkkinoiden toiminta ja säilyttämään sen tuomat edut, kuten yritysten tasapuolinen toimintaympäristö.

Hallituksen esityksen kohdassa *4. Tavoitteet* todetaan, että esityksen tavoitteena on panna täytäntöön EU-asetuksen edellyttämät väliaikaiset verotukselliset toimet tavalla, joka ottaa huomioon Suomen energiamarkkinoiden erityispiirteet aiheuttamatta häiriöitä sähkömarkkinoilla ja investoinneissa ja joka kohtelee alan toimijoita mahdollisimman tasapuolisesti.

Kuten jäljempänä lausunnostamme käy ilmi, lakiehdotuksen sisältö on monin paikoin ristiriidassa edellä mainittuja alan toimijoiden tasapuolisen kohtelun ja EU:n laajuisesti tasapuolisen toimintaympäristön turvaamisen tavoitteiden kanssa.

VOITTOVERON AJALLINEN SOVELTAMISALA ON EU-ASETUSTA JA KESKEISTEN VERROKKIMAIDEN RATKAISUJA MERKITTÄVÄSTI PIDEMPI

EU-asetuksessa on määritetty tuottokaton ja kansallisia kriisitoimia koskevien säännösten soveltamisajaksi 1.12.2022-30.6.2023. Hallituksen esityksessä on kuitenkin ilman selkeitä, kestäviä ja riittäviä perusteluita päädytty EU-asetusta merkittävästi pidempään soveltamisaikaan siten, että lakia sovellettaisiin koko verovuotta 2023 koskien. Ajallista laajennusta perustellaan hallituksen esityksessä lähinnä sillä, että se "*kompensoisi riittävällä varmuudella sen, että voittoveroa ei sovellettaisi asetuksen mukaisesti joulukuussa 2022*". Lähtökohtana valittuun ratkaisuun näyttää tämän perustelun valossa olevan vain ja ainoastaan se, että lain valmistelua ei monista muista maista poiketen saatu tehtyä riittävän ripeästi sen saattamiseksi voimaan jo vuoden 2022 puolella.

Soveltamisajan laajentaminen asettaa suomalaiset sähkömarkkinatoimijat huomattavasti muiden maiden sähkömarkkinatoimijoita heikompaan kilpailulliseen asemaan vastoin EU-asetuksen pyrkimyksiä turvata energian sisämarkkinoiden toiminta ja säilyttämään sen tuomat edut, kuten yritysten tasapuolinen toimintaympäristö. Erityisen hankalaan asemaan suomalaiset sähkömarkkinatoimijat joutuvat yhteispohjoismaisilla sähkömarkkinoilla eli suhteessa Ruotsiin, Tanskaan ja Norjaan. Kuten hallituksen esityksen perusteluiden kohdasta *6.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot* käy ilmi, valitut ratkaisut keskeisissä kilpailevissa maissa ovat ajallisen soveltamisalan osalta korkeintaan EU-asetuksen mittaisia. Ruotsissa soveltamisaika on jopa merkittävästi lyhyempi kuin EU-asetuksen mukainen soveltamisaika.

Soveltamisalan ajallinen pidennys heikentää suomalaisten sähköntuottajien välitöntä markkinakilpailukykyä suhteessa muissa maissa toimiviin tuottajiin. Melkoisella varmuudella se myös heikentää pitkällä aikavälillä Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten sijoittajien silmissä sähköntuotantoon liittyvien erittäin tarpeellisten ja osittain jopa kriittisten investointien kohdemaana. EU-asetuksen valmisteluvaiheessa eduskunnan talousvaliokunta (lausunto TaVL 36/2022 vp) piti tuottokaton periaatteellisena ongelmana sen mahdollisia investointiympäristöä heikentäviä vaikutuksia, minkä nähtiin korostavan sääntelyn rajaamista vain välttämättömään ja sen kansallisen täytäntöönpanon tarkoituksenmukaisuuden merkitystä. On varsin ristiriitaista, että nämä huolenaiheet on EU-asetuksen kansallisen täytäntöönpanon vaiheessa sivuutettu täysin ja lähdetty toteuttamaan EU-asetusta merkittävästi ankarampaa ratkaisua niin ajallisen soveltamisalan kuin muunkin sisällön suhteen.

Soveltamisalan kansallisen tason laajennus on muutoinkin vastoin EU-asetuksen valmisteluvaiheessa kirjattuja tavoitteita. Kuten hallituksen esityksen perusteluiden kohdasta *1.2 Valmistelu* käy ilmi, esimerkiksi eduskunnan talousvaliokunta kiinnitti kriittistä huomiota EU-asetuksen valmisteluvaiheessa siihen, ettei ehdotetusta sääntelystä sen kiireellisyyden vuoksi ole tehty EU-tasolla vaikutusarviointia. Tämän vuoksi talousvaliokunta korosti 28.9.2022 valtioneuvoston kirjelmään E 113/2022 vp antamassaan lausunnossa (TaVL 36/2022 vp), että markkinamekanismiin puuttumisen tulee olla ajallisesti ja asiallisesti tarkkaan rajattua ja kohdistettua. Tätä taustaa vasten on varsin ristiriitaista, että hallituksen esityksessä on päädytty esittämään EU-asetusta pidempään soveltamisaikaa.

Arto Sutinen

19.1.2023

VERONALAISEN VOITON MÄÄRITTÄMINEN ON MERKITTÄVÄSTI ANKARAMPI EU-ASETUKSEN TUOTTOKATTOMENETELMÄÄN NÄHDEN

EU-asetuksessa sähkön tuotannosta saatavan markkinatulon yläraja on asetettu 180 euroon megawattitunnilta. Tuottokatto on tarkoituksellisesti asetettu korkeammalle tasolle kuin markkinaosapuolten kohtuulliset odotukset sähkön hintojen keskimääräisestä tuntihinnasta korkeimman kysynnän hetkillä olivat ennen energian hintakriisiä. Tuottokattoon on tämän lisäksi jätetty marginaalia, jota sijoittajat olisivat kohtuudella voineet odottaa, sen varmistamiseksi, että markkinatulojen yläraja ei ole ristiriidassa investointien kannattavuutta koskevan alkuperäisen arvioinnin kanssa.

Hallituksen esityksen mukaisessa lakiehdotuksessa on heikoin, lähinnä laskentateknisiin ja veron keräämistä koskeviin teknisiin haasteisiin liittyvin perustein päädytty täysin EU-asetuksesta poikkeavaan kansalliseen täytäntöönpanomalliin, joka kohtelee sähköalan eri toimijoita hyvin eri tavalla sattumanvaraisin perustein. Lisäksi valittu malli on merkittävästi EU:n tuottokattomenetelmää ankarampi verotason ja maksuun lopulta menevän veromäärän osalta.

Esitetyssä muodossa vero kohdistuu myös muuhun kuin poikkeukselliseen ja sähkön korkeasta hinnasta johtuvaan voittoon. Esimerkiksi Savon Voiman omaan sähköntuotantoon tekemän analyysin mukaan EU-asetuksen mukainen 180 €/MWh-tuottokatto ei ylittyisi Savon Voiman toiminnassa vuoden 2023 kuin hyvin lyhyinä ajanjaksoina johtuen ennen kaikkea normaaliin riskienhallintaan liittyvästä korkeasta suojausasteesta eli sähköntuotannon ennakolta tehdyistä hintakiinnityksistä. Nyt lakiehdotuksessa esitetyssä muodossa määräytyvän lisäveron määrä olisi vuoden 2023 budjettimme perusteella arvioituna jopa yli 9 miljoonaa euroa. Tämä on suoraan pois konsernin kassavirrasta ja esimerkiksi vihreän siirtymän kannalta välttämättömistä investointimahdollisuuksista. Se voi myös osaltaan heikentää Savon Voiman mahdollisuuksia täyttää aiempien investointien rahoittamiseen otettujen lainojen rahoitussopimuksissa asetetut kovenanttiehdot. Tällaisenaan vero käytännössä pakottaa sähköntuottajat leikkaamaan investointitasoistaan turvatakseen kassavirran, kannattavuuden ja pääomarakenteen suhteen sille omistajien ja vieraan pääomanehtoisten rahoittajien tahoilta asetut vaatimukset.

Lakiehdotuksessa lasketaan myös tasesähkömarkkinoilta saatavat tuotot mukaan verotettavaan tulokseen, vaikka EU ehdotuksessa annettaan kansallisesti mahdollisuus jättää tasesähkömarkkina verotuksen ulkopuolelle. Kun esimeriksi Ruotsissa ja Saksassa tasesähkötuotot on jätetty tuottokaton piiristä pois, asettaa valittu ratkaisu suomalaiset sähköntuottajat heikompaan asemaan kilpailijamaihin verrattuna. Savon Voiman vesi- ja vastapainelaitoksista 6 kpl osallistuvat säätösähkötuotantoon eli kulutuksen mukaan nopeasti reagoivaan tuotannon tasesähkömarkkinoihin. Säätösähkömarkkinoille osallistuminen tarkoittaa reservitoimittajana tarjousten antamista erilaisille Fingrid Oyj:n hallinnoimille markkinapaikoille. Markkinaan osallistuminen käytännössä tarkoittaa koneiden ja laitteiden kannalta vaativaa, nopeaa reagointia. Tämän reagointikyvyn ylläpitämiseksi on investoitava ja huollettava tuotantolaitoksia vuosittain. Esitetyssä muodossa halukkuus osallistua säätömarkkinaan voi laskea, etenkin jos tehtäviä investointeja joudutaan verotuksen vuoksi rahoittamaan pitkäaikaisella vieraalla pääomalla.

Lakiehdotuksen mukaan oman pääoman tuotto lasketaan perustuen yhtiöiden sähkömarkkinalain mukaisiin eriyttämislaskelmiin, vaikka eriyttämislaskelmille ei niitä säädettäessä ole tarkoitettu antaa mitään verotuksellista funktiota. Tällainen poikkeuksellisen ja kertaluonteisen veron laskennan perustaminen aivan muuhun tarkoitukseen laadittuun laskelmaan johtaa sattumanvaraiseen ja verotettavia epätasa-arvoiseen kohteluun. Eri yhtiöillä on muun muassa liiketoimintamallista, omistusrakenteesta ja kirjanpitokäytännöistä johtuen hyvin vaihtelevat käytännöt laatia eriyttämislaskelmat ja esimerkiksi käsitellä mankala-yhtiöiden omistusta kirjanpidollisesti tai määritellä oma pääoma. Lisäksi etenkin sähkön ja lämmön yhteistuotantoliiketoimintaa harjoittavilla yrityksillä on hyvin erilaisia kirjaamiskäytäntöjä tulojen, menojen ja tase-erien kohdentamisen

suhteen. Ehdotettu malli korreloikin enemmän yhtiöiden valitsemien kirjanpitokäytäntöjen ja mahdollisten aiemmin oman pääoman määrään tekemien järjestelyjen (kuten arvonkorotukset) kuin sähkön hinnan suhteen. Siten veron kohdistuminen eri yhtiöihin on varsin sattumanvaraista riippuen siitä, miten eriyttämislaskelmat on toteutettu.

Esityksessä verovapaa tuotto määritellään tuottona oman pääoman suhteen. Tämä on monella tavalla ongelmallinen ja jopa sattumanvarainen menetelmä. Se ei kohtele sähköalan toimijoita tasapuolisesti. Investointien suunnittelussa hyödynnetään yleisesti erilaisia pääomarakenteita ja osa investoinneista rahoitetaan tyypillisesti vieraalla pääomalla. Sallittu voitto tulisi sen vuoksi laskea omistajalta hankkeeseen sitoutuneen oman ja vieraan pääoman yhteenlasketusta määrästä. Muussa tapauksessa esitetty vero syrjii sen kohteena olevia yhtiöitä sen perusteella, minkälaista rahoitusrakennetta on päätetty toteuttaa luottaen esimerkiksi verotusympäristön ennakoitavuuteen ja vakauteen pitkällä aikavälillä. Vero kohdistuisi erityisen ankarasti niihin yhtiöihin, joiden sähköliiketoiminnan tase on kevyt sekä mainituista rahoitusrakenteeseen liittyvistä että myös yritysrakenteeseen liittyvistä syistä. Erityisesti sellaiset yhtiöt, jotka ovat päätyneet tuottamaan suuren osan sähköstään mankala-yhtiöiden kautta, voivat joutua erityisen ankaran verotuksen kohteeksi riippuen siitä minkälaisia kirjanpitokäytäntöjä ne noudattavat mankala-omistustensa suhteen. Näiden osakeomistusten kirjanpidollinen hankintameno ja vaikutus oman pääoman määrään yhtiön taseessa voi olla huomattavan alhainen niiden todelliseen sähköntuotannon volyymin pohjalta määräytyvään tuottopotentiaaliin ja omistuksen todelliseen arvoon nähden.

Mikäli verovapaan tuoton laskennassa kuitenkin päädytään käyttämään vain oman pääoman tuottoa, pitäisi lakiehdotusta muuttaa niin, että tuotto lasketaan verovuoden 2023 keskimääräisen oman pääoman määrälle. Käytännössä tämä on helpoin toteuttaa esimerkiksi tilikauden 2022 tilinpäätöksen mukaisen oman pääoman ja tilikauden 2023 tilinpäätöksen mukaisen oman pääoman keskiarvona.

Edelleen hallituksen esityksessä valittu malli ei ota huomioon sähköntuotannon tai vähittäismyynnin mahdollista ja monien suomalaisten sähköyhtiöiden kohdalla täysin todellista aiempien tilikausien tappiollisuutta. Esimerkiksi Savon Voima saavutti ennen vuotta 2021 edellisen kerran voitollisen liiketuloksen sähköntuotannollaan vuonna 2012. Verotettavaa tulosta laskettaessa pitäisikin olla mahdollista vähentää aiempien tilikausien tappioiden määrä, kuten normaalistikin elinkeinotulon verotuksessa. Nyt aiempien vuosien tappiollisuus vain heikentää sähköliiketoiminnan verovapaan tuoton tuottopohjaa, koska tappiolliset tulokset ovat vaikuttaneet alentavasti sähköliiketoiminnan oman pääoman määrään.

Vaikka pidämme hyvänä, että verovapaata tuottorajaa nostettiin lakiluonnoksen lausuntokierroksen jälkeen viidestä kymmeneen prosenttiin, valittu tuottoraja on edelleen aivan liian alhainen energia-alan ja alalta odotettavien investointien riskisyyteen nähden. Keskimääräinen pääoman kustannus (WACC) on teollisessa toiminnassa tyypillisesti minimissään 8-9 % tasoa sisältäen sekä oman pääoman että vieraan pääoman tuottovaateen. Toteutuvan tuoton tulee ylittää tuo keskimääräinen pääoman kustannus kaikissa olosuhteissa. Korkojen rajun nousun myötä myös vieraan pääoman kustannukset ovat kasvussa ja siten keskimääräisen pääoman kustannus on myös nousussa. Siten omalle pääomalle asetetun tuottorajan asettaminen 10 %:n tasolle on sellaisenaan jo liian alhainen suhteessa yleiseen keskimääräisen pääoman tuottovaateeseen nähden.

Omalle pääomalle tavoitellaan yleisesti markkinoilla minimissään 10-15 %:n tuottoa. Mitä pidempi investoinnit tulovirtojen ajallinen ulottuvuus on, sitä korkeampi on oman pääoman tuottovaade investointiin liittyvien suurempien riskien vuoksi. Energiatuotannon investointien vaikutusaika on pääsääntöisesti kymmeniä vuosia ja niiden riskit teknologiseen kilpailukykyyn, toimintaympäristön muutokseen ja vaikkapa regulaation kiristymiseen liittyen lyhytaikaisempia investointeja korkeampia. Lisäksi uusia teknologisia ratkaisuja sisältävissä hankkeissa investorit edellyttävät selvästi mainittua minimivaatimusta korkeampaa tuottoa suuren riskin vastapainona. Vihreän siirtymän edellyttämät energiatuotannon investoinnit voi lukea tällaisiin korkeamman

riskin investointeihin johtuen siitä, että niihin sisältyy merkittävää teknologista epävarmuutta. Asetettu tuottoraja on siten täysin epäsuhtainen suhteessa toimialan riskisyyteen ja alalta edellytettävien epävarmojen investointien kattamiseen. Sellaisenaan se vaarantaa osaltaan vihreän siirtymän edellyttämiä investointien toteuttamista väliaikaisen veron ajallista soveltamisalaa pidemmälläkin aikavälillä. Lakiehdotuksestahan voi tehdä tulkinnan, että Suomen lainsäätäjän mielestä omalle pääomalle 10 % tuoton ylittävä osa on kohtuutonta tuottoa, jota voidaan poliittisilla päätöksillä leikata. Tällaisten tulkintojen esittäminen on omiaan jarruttamaan tai pahimmillaan pysäyttämään investointipääomien ohjautumisen Suomeen.

Kaiken kaikkiaan valittu, EU-asetuksesta olennaisesti poikkeava tapa määrittää verotettava tuotto on edellä lakiehdotuksen ajallista soveltamisalaa käsiteltäessä luetelluilla tavoilla vastoin EU-asetuksen tavoitteita, sen valmisteluvaiheessa asetettuja kansallisia tavoitteita sekä hallituksen esityksessä mainittuja tavoitteita olla aiheuttamatta häiriöitä sähkömarkkinoilla ja investoinneissa ja kohdella alan toimijoita mahdollisimman tasapuolisesti. Kuten hallituksen esityksen kohdasta 6.2. *Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot* käy ilmi, lakiehdotuksessa valittu malli poikkeaa sisällöllisesti olennaisella tavalla muissa maissa täytäntöönpantavista malleista suomalaisten sähköalan yritysten tappioksi. Lakiesityksen ajallisen ja sisällöllisen soveltamisalan merkittävät laajennukset EU-asetukseen nähden vaarantaakin suomalaisten sähkönmarkkinatoimijoiden kilpailukyvyn suhteessa muiden maiden ja erityisesti pohjoismaisiin sähkömarkkinatoimijoihin nähden. Soveltamisalan kiristykset myös merkittävällä tavalla heikentävät Suomen houkuttelevuutta energia-alan ja vihreän siirtymän kannalta välttämättömien investointien kohdemaana.

LAKIEHDOTUKSEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI ON SUPPEA JA SUHDE EU-ASETUKSEEN JA PERUSTUSLAKIIN HEIKOSTI PERUSTELTU

Kaiken edellä esittämämme perusteella mutta ennen kaikkea lakiesityksen ajallisen ulottuvuuden laajennuksen ja valitun veronalaisen voiton määrittämisen tavan vuoksi hallituksen esitys johtaa niin merkittävästi EU-asetuksesta eroavaan lopputulokseen, että se mielestämme käytännössä sivuuttaa EU-asetuksen täysin erilaisen kansallisen mallin tieltä. Kyse ei nähdäksemme enää olekaan EU-asetuksen täsmentävästä ja täydentävästä täytäntöönpanosta vaan puhtaasti itsenäisestä kansallisesta verosäännöksestä, jonka sisältöä voi pitää verojärjestelemällemme poikkeuksellisena ja yhtä toimialaa erittäin ankarasti kohtelevana. Siten lakiesitys edellyttäisi mielestämme uutta, hallituksen esitykseen jo sisältyvää tarkempaa tarkastelua suhteessa perustuslakiin, koska se sisältää useita perusoikeuksin liittyviä haasteita esimerkiksi taannehtivuuden kiellon, suhteellisuusperiaatteen, omaisuudensuojan ja yhdenvertaisuuden näkökulmista.

Hallituksen esityksen sisällöstä käy selkeästi ilmi, että lakiehdotus on valmisteltu hyvin nopealla aikataululla. Vaikutusten arviointi niin julkiseen talouteen kuin ennen kaikkea yritystoimintaan, sähkön hintaan ja sähkön loppukäyttäjiin on jäänyt hyvin suppeaksi. Esimerkiksi esitettyjä arvioita uuden veron vähäisestä vaikutuksesta investointeihin ole juurikaan perusteltu. Mielestämme on keskeistä, että näin merkittävä uusi säädös olisi huolellisesti valmisteltu, että ehdotetun lain ajallinen ja sisällöllinen soveltamisala tarkasti harkittu ja että sen oletettavat vaikutukset asianmukaisesti analysoitu. Esitetyn kaltaiset äkkinäiset ja pikaisesti valmistellut veronkiristykset ovat sekä verojärjestelmän ennustettavuuden että Suomen investointi-ilmapiirin kannalta hyvin ongelmallisia.

Olemme eri mieltä erityisesti tehdyistä arvioista lakiesityksen vaikutuksista yritystoimintaan. Edellä tässä lausunnossa olemme tuoneet lakiehdotuksen todennäköiset pitkäaikaiset negatiiviset vaikutukset investointeihin ja lyhytaikaisemmat vaikutukset suomalaisten sähköntuottajien kilpailukykyyn erityisesti pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla. Tässä yhteydessä on myös syytä korostaa, että Savon Voima on kokonaan kuntien omistama yhtiö, kuten on merkittävä osa suomalaisesta energiainfrasta. Sähköliiketoiminnan verotuksen kiristäminen on rahansiirtoa kunnilta valtiolle tilanteessa, jossa energiayhtiöiden tuotoilla on entistä korostuneempi merkitys kuntien talouteen. Tällainen yllättävä lisäverotus voi heikentää kuntaomistajien kiinnostusta

Arto Sutinen

19.1.2023

keskeisen energiainfran omistukseen juuri kun huoltovarmuuden kannalta olisi tärkeää säilyttää elintärkeän infran omistus pääosin julkisessa omistuksessa ja kehittää energiakriisiin todellisia, vaikuttavia ratkaisuja. Nyt ehdotettu laki todellisuudessa vain hankaloittaa ja viivyttää energiakriisin ratkaisua ilman, että se hallituksen esityksessäkin mainitusti tuo sähkön loppukäyttäjien ja erityisesti kuluttajien asemaan mitään helpotusta.

Kunnioittavasti,

SAVON VOIMA OYJ

Arto Sutinen
toimitusjohtaja